

REZULTATI ŠTETJA VODNIH PTIC V JANUARJU 2000 V SLOVENIJI

Results of the mid-winter waterfowl counts in January 2000 in Slovenia

BORUT ŠTUMBERGER

Cirkulane 41, SI-2282 Cirkulane, e-mail: stumberger@siol.net

1. Uvod

Mednarodna štetja vodnih ptic – International Waterfowl Census (IWC) – omogočajo spremljanje velikosti populacij vodnih ptic. Januarsko štetje ima pri tem posebno vlogo. Z njim na osnovi kvantitativnih podatkov ocenjujemo velikost prezimujočih populacij posameznih vrst vodnih ptic in ugotavljamo mednarodno in nacionalno pomembna mokrišča v obdobju prezimovanja. V prispevku so predstavljeni rezultati štetja vodnih ptic v januarju 2000 v Sloveniji. Štetje je potekalo trinajstič zapored.

2. Metoda in vremenske razmere

Januarsko štetje vodnih ptic smo opravili 15. in 16.1. 2000. Metoda štetja je opisana v ŠTUMBERGER (1997, 1998 & 1999). Šteli smo na vseh vodnih površinah v sedmih števnih območjih. Štete so bile vse vrste vodnih ptic. Kormorani *Phalacrocorax carbo*, z izjemo Primorske, Obale in reke Kolpe, so bili prešteti na skupinskih prenočiščih. To velja tudi za absolutno večino galebov Laridae v notranjosti države. Mokoži *Rallus aquaticus* so bili prešteti s pomočjo metode predvajanja posnetka v okviru noveletnega štetja mokožev med 27.12.1999 in 9.1.2000 (Božič ustno).

V prvi polovici januarja je prevladovalo pretežno jasno vreme, najnižje jutranje temperature so bile med -12 do 0°C , ob morju 0°C . Nad južno polovico in osrednjo Evropo je bilo območje visokega zračnega pritiska. V soboto 15.1. je bilo na Primorskem in v zahodni Sloveniji delno jasno, drugod pa pretežno oblačno. Najnižje jutranje temperature so se gibale med -6 in -2°C , na Primorskem nad 0°C , najvišje dnevne med 0 do 3°C , na Primorskem okoli 8°C . Podobne vremenske razmere so vladale tudi v nedeljo. V času štetja je bilo nad srednjo in vzhodno Evropo območje visokega zračnega pritiska (informativno povzeto po vremenskih napovedih Hidrometeorološkega zavoda Slovenije v časniku Delo).

3. Rezultati in razprava

Štetja se je udeležilo 221 popisovalcev. Na osnovi 489 poročil s posameznih lokalitet in odsekov vodotokov

je bilo na sedmih števnih območjih v državi prešteti 47.172 vodnih ptic. Ugotovljenih je bilo 55 različnih vrst (tabela 1). Številčno so bile za vodne ptice najpomembnejša števena območja Drave, Obale in zgornje Save. Najštevilnejše vrste med štetjem so bile mlakarica *Anas platyrhynchos*, liska *Fulica atra*, rečni galeb *Larus ridibundus*, kormoran, rumenonogi *Larus cachinnans* in sivi galeb *L. canus*, čopasta črnica *Aythya fuligula*, mali ponirek *Tachybaptus ruficollis* in kreheljc *Anas crecca* (>1000 osebki). Med najredkejšimi so bili rdečegrlj slapnik *Gavia stellata*, vranjek *Phalacrocorax aristotelis*, pritlikavi kormoran *P. pygmeus*, bobnarica *Botaurus stellaris*, bela štokrlja *Ciconia ciconia*, tatarska žvižgavka *Netta rufina*, črna raca *Melanitta nigra*, beloliska *Melanitta fusca*, belorepec *Haliaeetus albicilla*, zelenonogi martinec *Tringa nebularia* in srebrni galeb *Larus argentatus* (1–3 osebki).

Med štetjem so bile stoječe vode v notranjosti države pretežno zaledenele, na Obali in Primorskem pa ne. Delno zaledenele so bile tudi velike rečne pretočne akumulacije na Dravi ni Savi (primerjaj z opisom vremenskih razmer). Zaledenelost voda je v dobršni meri vplivala na sredozemsko-kontinentalno vrstno porazdelitev vodnih ptic, značilno za Slovenijo. Vsi slapniki *Gavia sp.*, ponirki Podicipedidae (z izjemo malega ponirka), vranjek, mala bela čaplja *Egretta garzetta*, žvižgavka *Anas penelope*, konopnica *Anas strepera*, raca žličarica *A. clypeata*, srednji žagarji *Mergus serrator*, pobrežniki Charadriiformes (z izjemo kozice *Gallinago gallinago* in pikastega martinca *Tringa ochropus*), rumenonogi galeb in kričava čigra *Sterna sandvicensis* so imeli večino ali vso svojo prezimovalno populacijo v Sloveniji zbrano na območjih pod sredozemskim vplivom (Obala, Primorje, delno Notranjska). Obratno porazdelitev kažejo velika bela čaplja *Egretta alba*, labod grbec *Cygnus olor*, sivka *Aythya ferina*, čopasta črnica, zvonec *Bucephala clangula*, mali *Mergellus albellus* in veliki žagar *Mergus merganser*, omenjena kozica in pikasti martinec, sivi galeb *Larus canus* in povodni kos *Cinclus cinclus*. Med štetjem je bilo prešteti veliko galeb. Skoraj 10.000 teh ptic je bilo zbranih na števnih območjih Drave in Obale. Drugje jih je bilo zelo malo. Prvič v zgodovini januarskih štetij sta

Tabela 1: Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 2000 (IWC) v Sloveniji**Table 1:** Results of the mid-winter waterfowl counts in January 2000 (IWC) in Slovenia

vrsta/ species	števno območje/ count area	Mura	Drava	Savinja	Spodnja Sava	Zgornja Sava	Notranjska in Primorska	Obala	Skupno/ Total
rdečegrlji slapnik	<i>G. stellata</i>							1	1
polarni slapnik	<i>G. arctica</i>							84	84
mali ponirek	<i>T. ruficollis</i>	12	627	12	193	285	45	57	1.231
čopasti ponirek	<i>P. cristatus</i>		13	21	8	22	16	181	261
črnovrati ponirek	<i>P. nigricollis</i>		1					95	96
kormoran	<i>P. carbo</i>	266	605	397	1.016	405	79	276	3.044
vranjek	<i>P. aristotelis</i>							3	3
pritlikavi kormoran	<i>P. pygmeus</i>		1						1
bobnarica	<i>B. stellaris</i>	1							1
mala bela čaplja	<i>E. garzetta</i>						1	110	111
velika bela čaplja	<i>E. alba</i>	28	44		9	1	10	18	110
siva čaplja	<i>A. cinerea</i>	89	228	88	111	206	76	84	882
bela štoklja	<i>C. ciconia</i>		1						1
labod grbec	<i>C. olor</i>	64	352	15	129	59	2	1	622
njivska gos	<i>A. fabalis</i>		140		1				141
nevestica	<i>A. sponsa</i>		1			3			4
mandarinka	<i>A. galericurata</i>		1	1		4			6
žvižgavka	<i>A. penelope</i>	24	2	1		11	2	841	881
konopnica	<i>A. strepera</i>	3	4			1		36	44
kreheljc	<i>A. crecca</i>	10	642	6	28	23	19	425	1.153
mlakarica	<i>A. platyrhynchos</i>	1.065	10.033	1.519	1.071	3.133	1.017	989	18.827
dolgorepa raca	<i>A. acuta</i>	3	1						4
raca žličarica	<i>A. clypeata</i>							45	45
tatarska žvižgavka	<i>N. rufina</i>					1		1	2
črna raca	<i>M. nigra</i>							1	1
beloliska	<i>M. fusca</i>							1	1
sivka	<i>A. ferina</i>	7	620	50	38	20	19		754
čopasta črnica	<i>A. fuligula</i>	1	1.243	30	21	44			1.339
zvonec	<i>B. clangula</i>	2	726	8	4	7	37	17	801
mali žagar	<i>M. albellus</i>		63						63
srednji žagar	<i>M. serrator</i>		3					92	95
veliki žagar	<i>M. merganser</i>		126	4		63			193
belorepec	<i>H. albicilla</i>		1						1
mokož	<i>R. aquaticus</i>	25	74			18	2	7	126
zelenonoga tukalica	<i>G. chloropus</i>	1	152	1	11	43	10	12	230
liska	<i>F. atra</i>	30	2.214	325	510	596	31	1.961	5.667
beločeli deževnik	<i>C. alexandrinus</i>							20	20
črna prosenka	<i>P. squatarola</i>							7	7
priba	<i>V. vanellus</i>				2			73	75
mali prodnik	<i>C. minuta</i>							6	6
spremenljivi prodnik	<i>C. alpina</i>							220	220
kozica	<i>G. gallinago</i>		11		2	3	11	24	51
veliki škurh	<i>N. arquata</i>							11	11
rdečenogi martinec	<i>T. totnus</i>							64	64
zelenonogi martinec	<i>T. nebularia</i>							2	2
pikasti martinec	<i>T. ochropus</i>	18	17			1			36

(nadaljevanje tabele 1 / continuation of Table 1)

vrsta/ species	števno območje/ count area	Mura	Drava	Savinja	Spodnja Sava	Zgornja Sava	Notranjska in Primorska	Obala	Skupaj/ Total
mali martinec	<i>A. hypoleucos</i>	1	1				3	9	14
črnoglav galeb	<i>L. melanocephalus</i>							4	4
rečni galeb	<i>L. ridibundus</i>		2.362	2	12	18	67	2.688	5.149
sivi galeb	<i>L. canus</i>		1.986	20				62	2.068
rumenonogi galeb	<i>L. cachinnans</i>		265				28	2.096	2.389
srebrni galeb	<i>L. argentatus</i>		2						2
kričava čigra	<i>S. sandvicensis</i>							34	34
vodomec	<i>A. atthis</i>	8	9	7	23	15	25	14	101
povodni kos	<i>C. cinclus</i>		22	33	9	24	5		93
Skupaj / Total		1.658	22.593	2.540	3.198	5.006	1.505	10.672	47.172

se v več števnih območjih pojavili alohtoni nevestica *Aix sponsa* in mandarinka *A. galericurata*. Število njivskih gosi *Anser fabalis* je bilo zaradi streljanja na prenočiščih majhno.

Povzetek

Štetja vodnih ptic med 15. in 16.1 2000 (IWC) se je v Sloveniji udeležilo 221 popisovalcev. Na osnovi 489 poročil je bilo na sedmih števnih območjih v državi prešteti 47.172 vodnih ptic. Ugotovljenih je bilo 55 različnih vrst (tabela 1). Štete so bile vse vrste vodnih ptic. Kvantitativno so bile za vodne ptice najpomembnejša števena območja Drave, Obale in zgornje Save. Najštevilnejše vrste med štetjem so bile mlakarica *Anas platyrhynchos*, liska *Fulica atra*, rečni galeb *Larus ridibundus*, kormoran *Phalacrocorax carbo*, rumenonogi *Larus cachinnans* in sivi galeb *L. canus*, čopasta črnica *Aythya fuligula*, mali ponirek *Tachybaptus ruficollis* in krehelj *Anas crecca*. Med štetjem so bile stoječe vode v notranjosti države pretežno zaledenele, na Obali in Primorskem pa ne. Delno zaledenele so bile tudi velike rečne pretočne akumulacije na Dravi in Savi.

Summary

In the waterfowl census carried out in Slovenia on January 15th and 16th 2000 (IWC), 221 observers took part. On the basis of 489 reports, 47,172 aquatic birds were registered in the seven separate count areas. 55 different species were established (Table 1). All water birds were counted. Most important in terms of the birds' numbers were the count areas of the Drava river, the Slovene Littoral, and the Upper Sava river. The most abundant species during the census was the Mallard *Anas platyrhynchos*, followed by the Common Coot *Fulica atra*, Black-headed Gull

Larus ridibundus, Great Cormorant *Phalacrocorax carbo*, Yellow-legged Gull *Larus cachinnans*, Common Gull *L. canus*, Tufted Duck *Aythya fuligula*, Little Grebe *Tachybaptus ruficollis* and Common Teal *Anas crecca*. Only standing waters in the interior of the country were more or less frozen over, while in the Littoral and in the Primorska region there was no ice. Partially frozen over were also the large river reservoirs on the Drava and Sava rivers.

Zahvala: Danica Barovič, Cvetka Marhold, Bojan Weitzer, Willibald Stani, Denis Dolšak, Franc Kosi, Branko Bakan, Branko Vajndorfer, Igor Šetinc, Dane Katalinič, Borut Ficko, Viktor Nemeč, Monika Nemeč, Bernarda Novak, Ernest Bedič, Franjo Sušec, Janez Kolenko, Anton Lejko (**Mura**); Davorin Vrhovnik, Franc Bračko, Breda Bobovnik, Nejc Okrogelnik, Igor Stražišnik, Andreja Hedl, Maja Ferlež, Anja Prah, Tadej Lorenci, Andrej Čulk, Lucija Gosak, Stanko Jamnikar, Jakob Smole, Darja Remsko, Smiljan Bačani, Luka Božič, Danilo Kerček, Matjaž Kerček, Suzana Burjan, Tadej Trstenjak, Miroslav Vamberger, Aleš Tomažič, Tatjana Koren, Matjaž Premzl, Darja Slana, Barbara Kurež, Damijan Denac, Dominik Bombek, Borut Štumberger, Karmen Štumberger, Boris Kočevar, Tatjana Pfeifer, Borut Pittner, Mihaela Žigman, Andrej Šorgo, Tadej Hercog, Ivan Mlačnik, Danica Kušter, Albin Kunst, Vladka Tucovič, Iztok Vreš, Roman Hajdnik, Andrej Bibič, Florance Andre, Bojana Mencinger, Tanja Fišer, Angela Fras (in 5 učencev), Franc Janžekovič, Katja Božičko, Boža Janžekovič, Nina Marčič (**Drava**); Tone Kladnik, Matej Petkovšek, Denis Vengust, Miha Kronovšek, Mojmir Kosi, Egidij Čater, Janez Ocvirk, Vinko Andoljšek, Stane Pisanec, Rajko Čater, Karel Dajčman, Zdravko Podhraški, Karmen Podhraški, Drago Kopriva, Marija Sodja Kladnik, Boštjan Pokorny, Tanja Part, Denila

Huremovič, Andreja Zupanc, Janez Senegačnik, Marjan Novak (**Savinja**); Tomaž Mihelič, Ida Kavčič, Miha Gale, Gregor Štefe, Aleš Smolej, Henrik Ciglič, Tomaž Jančar, Miha Žnidaršič, Marko Trebušak, Sava Osole, Jernej Peternel, Dare Fekonja, Sašo Podobnik, Aleš Škorjanc, Jožef Osredkar, Tina Pangršič, Janez Prešeren, Jana Kus, Danica Bivec, Zalka Matelič, Katarina Denac, Eva Vukelič, Rudolf Tekavčič, Boža Majstorovič, Darko Miladinovič, Ana Potočnik, Tomaž Remžgar, Terezija Potočar Korošec, Branko Kalan (**zgornja Sava**); Dušan Klenovšek, Peter Požun, Marjan Gobec, Jolanda Gobec, Pavel Šet, Hrvoje Oršanič, Miroslav Zobarič, Vladimir Balon, Mitja Vranetič, Franci Vranetič, Tea Ferlan, Vida Urek, Milena Vranetič, Eduard Blatnik, Marjan Kumelj, Urška Zupanič, Lea Kumelj, Erna Reinkober, Dušan Pavlin, Polona Muhič, Jana Dular, Angela Čuk, Zdravko Čuk, Maja Nagelj, Meta Retar, Andrej Matič, Marinka Kastelic, Žiga Bregar, Klemen Mihalič, Marjan Jenko, Sabina Gričar, Aleš Mohar, Maruša Petančič, Mateja Tutin, Jaka Redek, Klemen Gnidovec, Dejan Šinkovec, Rok Šinkovec, Irena Ivančič, Jože Pečnik, Andrijana Tadič, Lavra Pavlič, Maja Prešeren, Nejc Kukman, Blaž Kopina, Matic Stopar, Matjaž Cizel (z OŠ Raka), Majda Bračika, Jože Bračika, Mojmir Pustoslemšek, Jožica Čukanje, Aljaž Čukanje, Vesna Strel, Jelena Raletič, Sandra Colarič, Janžej Marinič, Katarina Ponikvar, Jože Ponikvar, Vlado Lopatič, Sabina Pelko, Blaž Košak, Sabina Jožef, Blaž Jarc, Matija Prah, Marinka Kastelic, Stanko Pelc, Ante Pavlovič (**spodnja Sava**); Tadej Kogovšek, Slavko Polak, Drago Telič, Janez Dragolič, Andrej Stergaršek, Sonja Stergaršek, Katarina Groznic Zeiler, Hubert Zeiler, Alenka Ivančič, Aleš Klemenčič, Lara Jogan, Branko Peternelj, Andrej Pavlovič, Boštjan Surina, Brane Koren, Peter Grošelj, Jernej Figelj, Pia Korošec, Andrej Figelj, Marko Devetak, Milovan Keber (**Notranjska in Primorska**); Borut Rubinič, Al Vrezec, Simona Strgulc, Radovan Krajšek, Polona Robida, Franci Pavšer, Janja Plazar, Griša Planinc, Lenart Cencič, Borut Mozetič, Bogdan Lipovšek, Dušan Šuštarich, Peter Trontelj, Dare Šere (**Obala**) so popisovali in poročali o vodnih pticah. Vsem kolegom gre za orjaško opravljeno delo pristrčna zahvala. To pa velja tudi za družbo Mobitel, ki je vnovič podprla izvedbo januarskega štetja vodnih ptic.

Literatura

- ŠTUMBERGER, B. (1997): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1997 v Sloveniji. *Acrocephalus* 18 (80-81): 29-39.
- ŠTUMBERGER, B. (1998): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1998 v Sloveniji. *Acrocephalus* 19 (87-88): 36-48.
- ŠTUMBERGER, B. (1999): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1999 v Sloveniji. *Acrocephalus* 20 (92): 6-22.